

Színház az egész

VISSZHANG - LXIV. évfolyam, 37. szám, 2020. szeptember 11.

Hiába várja el a hóhér, hogy majd a vérpadon megcsókoljuk a kezét – mondta a mai vándorszínész a 180 évvel ezelőtti szaktárs modorában, miután leszögezte, hogy akit V. (Orbán egy fullajtárját nevezte meg) el akar pusztítani, azt el is fogja. Mindenki, aki ellene bármiféle harcot folytat, az el fogja veszíteni, azonban nem mindegy, hogyan veszítik el, ha úgy tetszik: veszítjük el ezt a harcot.

Fékek és ellensúlyok? Ugyan. Szürke minden elmélet. Magyarországon közel 500 éve tudjuk, hogy a falak ereje nem a kőben van, hanem a védők lelkében. Ubi sunt principia gentium? November 3-án Trump, hacsak nem robbant ki polgárháborút, el fogja veszíteni a választást, és ezzel újabb évtizedekre elvesz annak esélye, hogy a globális liberális értelmiség – empirikusan alátámasztatlan és elméletileg igénytelen – világmagyarázatát valami olyasmi váltsa fel, ami nem csupán öngazolásra jó.

Egy neves állatkísérlet tanulsága szerint a macska, miután sikerül kinyitnia a zárat a ketrecen, amibe tették, az esetek egy részében nem éri be azzal, hogy immár szabadon elsétálhat, hanem a ketrecajtó közelében marad, és a zár működését kezdi tanulmányozni.

Ha a liberális értelmiségi is a macskafélék (Felidae) családjába tartozna, akkor legalább az esetleges rendszer-visszaváltások perspektívájában elgondolkozna azon, miként lehetséges, hogy a Trump-alkatúak, az Orbán-félék és hasonlók egyáltalán hatalomra kerültek, jóllehet a II. világháború utáni történelem – a fasizmus és (picinyke késéssel) a bolsevizmus vereségét követően – a különböző generációkba sorolható emberi jogok kiterjesztődéséről és általában a jogfejlődésről szól, mármint ideiglenesen, hiszen ezt az átmeneti szakaszt letudva hamar véget is ér, Hegel és Fukuyama előírásainak megfelelően. Bármily távolra került is pillanatnyilag a világbéke és a szelíden hatékony világkormányzás az életünktől, a liberális közgazdászok, szociológusok és nagybefektetők – köztük a magyarok, Kornai Jánostól Soros Györgyig – változatlanul kitartanak a meggyőződésük mellett, miszerint napjainkban az objektíválódott világszemlélet rendetlenkedik ugyan egy kicsit (egyes országokra, egyes vezetőkre és egyes nekik elkötelezett választói-alattvalói rétegekre leszűkíthetően), de ez csupán múló kellemetlenség, ami az állásukat vagy rendőri erőszak következtében az életüket elvesztőket esetleg fokozottan hátrányosan érinti ugyan, de az események az elmélet igazságát nem kérdőjelezik meg, ekképp magyarázatot sem igényelnek. Ahogyan nincsen oka a – sajátos türelmetlenségből – „populizmus”-nak elnevezett belső bajnak, úgy nem szociológiai vizsgálatot igénylő jelenség a nyugati országok második és harmadik generációs muszlim bevándoroltjai-letelepedettjei körében jelentkező „iszlám fanatizmus” sem – pszichológiai problémák következtében „radikalizálódnak” a fiatalok, akik valamiért külvárosokban szeretnek lakni, meg börtönbe szeretnek kerülni –, és persze a külső (!?) baj másik megjelenési formája, az al-Kaida, ISIS, Boko Haram sem valamilyen politológiaiilag megragadható okból (és pláne nem valamire való reakcióként) jött világra, hanem csak úgy. A vallási mozgalmak már csak ilyenek, irracionálisak, és egyébként is az iszlám, ugye, fiatal vallás, nem fáradt úgy el, mint a kereszténység.

Kicsit más a helyzet a klímatüntetőkkel, akik forrófejűek (hehe), ezért túlhajtják az amúgy triviális igazságukat. Meg ezzel a tulajdonképpen szimpatikus Black Lives Matter mozgalommal is, amelynek jogos minden kritikus szava, de teljesen érhetetlenül zavarkodik az utcákon, dönt le történelmi patinát szerzett szobrokat, égeti fel, fosztja ki a békés jólétet szimbolizáló üzleteket, ezzel minket is arra kényszerítve, hogy – bármily kínos – egyetértsünk a rendpárti hatalom, hm, intézkedéseivel, amiket persze helytelen túlzásba vinni.

No de mi van akkor, ha az utolsó percben Trump kijózanodik, és abbahagyja a naponkénti irányváltással

járó kapkodást? Vagy ha kiderül, hogy Mark Zuckerberg mégsem (most sem) tökéltte el magát arra, hogy „minden szükséges eszközzel” fellépjen Putyin Trump-segítő trollhadserege ellen. Ez esetben késedelmet szenved a feltartóztathatatlanul győzedelmes történelmi igazság? És tényleg értelmetlen történelmi szempontból az Igazgyöngy Alapítványnak, az Iványi Gábor-féle Magyar Evangéliumi Testvérközösségnek, a Dr. Ámbédkár Iskolának a kormány által kimért sors ellen tiltakozni, netán tüntetni? Valóban olyan nehéz belátni, hogy ezeknél is nemzeti intézményeket pusztít a hatalom, mint az MTA és a többi esetében?

Nincs értelme ilyesmiket kérdezni. Ha a magyar tapasztalatokból általánosítani lehet, akkor a Földön az e korszakban vagy egyszer és mindenkorra utolsó megválasztott liberális rektorhelyettes is ajkán a magabiztos igazság könnyörtelenül szelíd mosolyával vonul majd ki az evidenciából, elfogadva a hatalmat gyakorló - helyi, országos - Trump-/Orbán-/stb.-klónok uralmát az ő saját vállalt küldetésének tárgya fölött: tiétek, vigyétek.